

УДК 658.7

Інкін Л.Ю.

асистент кафедри економіки, організації
та управління підприємствами
Криворізького економічного інституту
Криворізького національного університету

Ільченко В.О.

кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри економіки, організації
та управління підприємствами
Криворізького економічного інституту
Криворізького національного університету

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НОРМОВАНИХ ОБОРОТНИХ ЗАСОБІВ НА МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

У статті визначено загальні риси формування обсягу, а також активності використання оборотного капіталу, що властиві для підприємств машинобудування. Висвітлено економічну сутність, класифікацію і структуру нормованих оборотних засобів на машинобудівних підприємствах. Запропоновано шляхи підвищення ефективності їх використання засобами інформаційних технологій.

Ключові слова: нормовані оборотні засоби, рентабельність, прибутковість, ліквідність, аналіз ділової активності, машинобудівне підприємство, інформаційні технології.

Инкина Л.Ю., Ильченко В.А. ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ НОРМИРОВАННЫХ ОБОРОТНЫХ СРЕДСТВ НА МАШИНОСТРОИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

В статье определены общие черты формирования объема, а также активности использования оборотного капитала, характерные для предприятий машиностроения. Освещены экономическая сущность, классификация и структура нормируемых оборотных средств на машиностроительных предприятиях. Предложены пути повышения эффективности их использования средствами информационных технологий.

Ключевые слова: нормированные оборотные средства, рентабельность, прибыльность, ликвидность, анализ деловой активности, машиностроительное предприятие, информационные технологии.

Inkina L.Y., Ilchenko V.O. THE FEATURES OF USING THE FIXED WORKING ASSETS AT MACHINE-BUILDING ENTERPRISES

This article defines the common features of formation the volume and also the activity of using the current capital, features for the machine-building enterprises. The economic essence, classification and the structure of the fixed working assets at machine-building enterprises are highlighted. The ways of increase the effectiveness of their use by the means of the information technologies are suggested.

Keywords: fixed working assets, cost effectiveness, profitability, liquidity, analysis of the business activity, machine-building enterprise, information technology.

Постановка проблеми. У ринкових умовах господарської діяльності правильний вибір стратегії підвищення потенціалу й ефективності виробничо-господарської діяльності є визначальним напрямом оздоровлення машинобудівних підприємств, оскільки забезпечує збільшення кількості продукції без додаткових капітальних вкладень. Від стану машинобудування залежить рівень промислового розвитку України.

Місце і роль машинобудівної галузі як одного із пріоритетних видів промислової діяльності визначено у проєкті «Концепції загальнодержавної цільової програми розвитку промисловості України на період до 2017 року» [1]. Зокрема, у документі зазначено, що більш прогресивною стає галузева структура світової промисловості, у якій машинобудування посідає 40% всієї продукції.

За сучасних кризових умов функціонування економіки України особливо актуальним є забезпечення ефективного господарювання підприємств, якого можливо досягти за рахунок:

- кращого задоволення зовнішнього попиту (у термін, у заданому обсязі та при прийнятній якості);
- скорочення термінів виробництва;
- скорочення запасів матеріалів, комплектуючих, незавершеного виробництва, готової продукції.

Однак однією із важливих проблем, з якою стикаються машинобудівні підприємства, є недостатня

ефективність організації управління оборотним капіталом в умовах переходу до ринку. За останні роки на більшості машинобудівних підприємств спостерігається неадекватне зростання середніх залишків оборотних активів і суми прибутку, що призводить до зменшення можливостей фінансування таких активів за рахунок власного оборотного капіталу і збільшення потреби у залучених фінансових ресурсах [2].

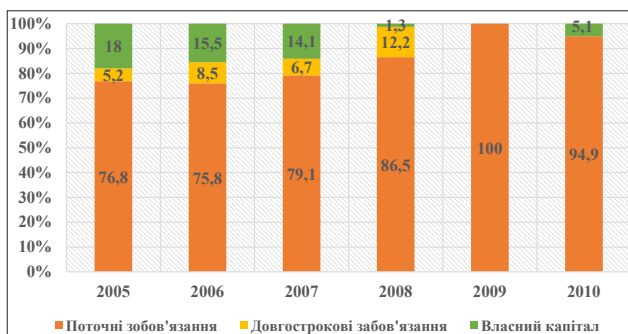
Значний обсяг оборотних активів, вкладених у запаси, надає вказаній проблемі особливої актуальності. Зміна структури запасів товарно-матеріальних цінностей вказує на те, що більшість керівників підприємств промисловості України не приділяють проблемі раціонального управління запасами необхідної уваги.

У своїй статті «Запаси як об'єкт економічного управління» С.В. Кошеленко на підставі дослідження доводить той факт, що частка запасів в обсязі реалізації продукції на підприємствах обробної промисловості України у 2011 р. становила 19-20%, а для машинобудування – 50%, у той час як для підприємств обробної промисловості США всього 9-10% [3].

Так, оборотні активи в запасах товарно-матеріальних цінностей машинобудування України збільшилися з 28094,9 млн грн на початок 2010 р. до 32564,2 млн грн, або на 15,9% напри-

кінці 2010 р. Обсяг поточних зобов'язань підвищився з 66626,4 млн грн на початок 2010 р. до 80349,1 млн грн на кінець 2010 р., або на 20,5%, а довгострокових зобов'язань – з 19676,8 млн грн до 23061,0 млн грн, або на 17,1%. Така тенденція у змінах показників свідчить про зростання боргового навантаження.

Більш детальний аналіз динаміки структури джерел фінансування оборотних активів підприємств залізничного машинобудування, представлений на рисунку 1 [5]. Цей аналіз свідчить, що протягом 2005–2010 років спостерігалася тенденція зростання частки поточних зобов'язань у структурі джерел фінансування оборотних активів підприємств галузі та перебуває на небезпечно високому рівні від 75,8% до 100%, що характеризує повну втрату фінансової стійкості, особливо за несприятливих зовнішніх умов функціонування, та загрожує стабільності діяльності підприємства. Це зумовлює об'єктивну необхідність на вивчення можливостей підприємства ефективно працювати на самофінансуванні, створення відповідних організаційно-економічних передумов для ефективного управління оборотним капіталом, що дозволить раціонально використовувати матеріальні і фінансові ресурси, спрямовувати їх певну частину на вдосконалення та розвиток виробництва. Від забезпеченості оборотним капіталом, їх структури і рівня використання залежить ефективність функціонування та фінансова стійкість підприємства. Досягти цього можливо за рахунок оптимальної системи планування та управління виробництвом і запасами (матеріалів, комплектуючих, незавершеного виробництва, готової продукції).

Рис. 1. Динаміка структури джерел фінансування оборотних активів підприємств залізничного машинобудування

Особливо важливе значення при визначення потреби в оборотних засобах має їх класифікація за ступенем планування. За цією ознакою оборотні активи класифікують на:

- нормовані;
- ненормовані.

Нормованими оборотними засобами є такі, на які встановлюються мінімальні постійні вкладення, що покриваються із власних джерел. При їх відсутності безперервність процесу виробництва і реалізації порушується. До них відносяться всі види виробничих оборотних активів і значна частина фондів обігу.

Однак, недостатньо уваги керівники виробничих ланок (цехів) приділяють ефективності використання нормованих оборотних засобів, що виражається у низькій ліквідності та малій оборотності залишків на складах матеріалів, незавершеного виробництва та готової продукції. Темпи росту нормативу оборотних засобів обганяють темпи росту об'ємів виробництва, що призводить до наднормативних залишків і до по-

гіршення фінансового стану в цілому по машинобудівному підприємству [6].

Саме це і зумовлює актуальність розгляду питання підвищення рівня використання нормованих оборотних засобів на машинобудівних підприємствах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність проблеми оптимізації запасів, нормування матеріальних ресурсів, зниження матеріаломісткості продукції, ефективності використання оборотних засобів на машинобудівних підприємствах визначає економічну ефективність їх функціонування, що в значній мірі знайшло відображення в багатьох вітчизняних та зарубіжних публікаціях. Наукові розробки у цій галузі знань відрізняються широким спектром дослідження. У них визначено зміст управління, розкрито його структуру, принципи та методи, виділено різноманітні методичні підходи до потенціалу, ефективності, стратегій управління. У книзі «Теория очередей и управление запасами» відомого вченого Ю.І. Рижикова представлені методи масового обслуговування та управління запасами. В своїй роботі автору вдалося системно і послідовно викласти базові теоретичні положення теорії черг, дати практичні рекомендації по оптимізації складних систем постачання, зниження часу обслуговування, ліквідації надлишкових запасів [7]. У монографії М.Г. Білопольського, О.О. Шапурова, О.О. Шапурової, І.В. Філіпішина розглянуті теоретичні основи і сучасний стан управління виробничо-господарською діяльністю машинобудівних підприємств, формування подальшого розвитку виробничо-господарської діяльності на основі набору стратегій промислових підприємств [8]. Приведені основні поняття про методи і моделі, які використовуються в логістиці, дається класифікація економіко-математичних моделей логістичних процесів і операцій. Розглянуто можливість застосування цих моделей на підприємствах машинобудівної галузі [9; 10]. Проте багато питань теоретичного та методичного характеру потребують подальших поглиблених досліджень.

Найбільш складною проблемою підвищення ефективності виробництва на основі раціонального використання наявного виробничого потенціалу є проблема його чіткої організації та досконалої системи управління, значення яких особливо зростає в умовах ринкової економіки. Методичні підходи до оцінювання потенціалу виробничо-господарської діяльності машинобудівних підприємств не мають комплексу сучасних методів, системного підходу, які давали б змогу підвищення ефективності управління оборотними засобами не в автономному режимі, а в нерозривному зв'язку з іншими ланками планування й управління.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування напрямів підвищення прибутковості використання нормованих оборотних засобів при удосконаленні управління ефективністю використання виробничого потенціалу машинобудівних підприємств засобами автоматизованих систем управління.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нормовані оборотні засоби машинобудування представляють собою сукупність грошових коштів, вкладених в оборотні виробничі фонди та фонди обігу з ціллю забезпечення безперервного процесу виробництва та реалізації готової продукції. Вони формуються за рахунок двох джерел: власних і позикових (кредитів) коштів. Розмір власних оборотних коштів визначається із мінімальної потреби для утворення необхідних запасів товарно-матеріальних цінностей, які потрібні для існування певного буферу між поставками

матеріалів, сировини, комплектуючих і виключення необхідності безперервних поставок, для виконання планів виробництва та реалізації продукції. Запаси оборотних засобів на підприємстві є головною складовою частиною нормованих оборотних засобів, питома вага яких досягає 60% [11].

По елементам (призначенню) оборотні засоби поділяються на чотири групи: виробничі запаси, незавершене виробництво, готова продукція та грошові кошти, включаючи кошти в розрахунках. При вдосконаленні кругообігу оборотні засоби проходять три стадії: постачання, виробництво і реалізацію загалом, перебуваючи у кожній даний момент у всіх трьох стадіях. Від тривалості обороту засобів у сферах виробництва та обігу залежить величина оборотних засобів: чим скоріше вони будуть переходити із однієї форми в другу, тим швидше відбудеться кругообіг, тим менша буде загальна сума оборотних засобів.

Однак головним критерієм ефективності роботи підприємства є його прибутковість, тому, здійснюючи господарську діяльність підприємство повинно намагатися не лише прискорювати рух засобів, але й отримувати максимальну віддачу від цього проекту. Як показник ефективності використання оборотних засобів, прибутковість є індикатором якості управління, здатності генерувати прибуток для формування необхідної суми власного оборотного капіталу, що є основою раціонального фінансування оборотних засобів підприємств.

На формування показника прибутковості оборотних активів впливає багато факторів. Проте на основі формули Дюпона (Du Pont) можна стверджувати, що основних – факторів першого прядку – є два [12]:

- зміна рентабельності реалізації продукції;
- зміна оборотності оборотних активів.

Тобто підвищення ефективності використовуваних оборотних засобів може бути досягнуто як за рахунок росту об'єму продукції, що реалізується, так і за рахунок вивільнення оборотних засобів внаслідок прискорення їх оборотності.

Оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси (засоби), дозволяє аналіз ділової активності, оскільки саме цей показник зумовлює платоспроможність, фінансову стійкість та стабільність діяльності підприємства. Показник ділової активності характеризує швидкість обороту всіх оборотних активів підприємства (як грошових, так і матеріальних) і дозволяє проаналізувати їх з господарської діяльності та визначити напрями більш ефективного використання.

Тому при аналізі оборотних засобів підприємства мають важливе значення фактичні дані про стан виробничих запасів, найбільшу питому вагу яких складають сировина, матеріали і покупні вироби.

Загальні затрати на управління запасами на складі (*total costs*) можна поділити на дві основні групи: затрати на поповнення запасів (*procurement costs*) і затрати на зберігання запасів (*inventory carrying costs*). Залежність перерахованих видів витрат на управління запасами від величини партії поставки представлена на рис. 2 [13].

Так як вартість зберігання прямо пропорційна кількості запасу, що зберігається на складі, а вартість створення замовлення зі збільшенням кількості поступово знижується – загальна сума витрат на графіку має мінімум, який на осі абсцис (кількість запасу) вказує на оптимальний розмір партії поповнення (точка EOQ). Саме тому виникає необхідність у перегляді класичних методів управління запасами та виведення їх величини на оптимальний рівень.

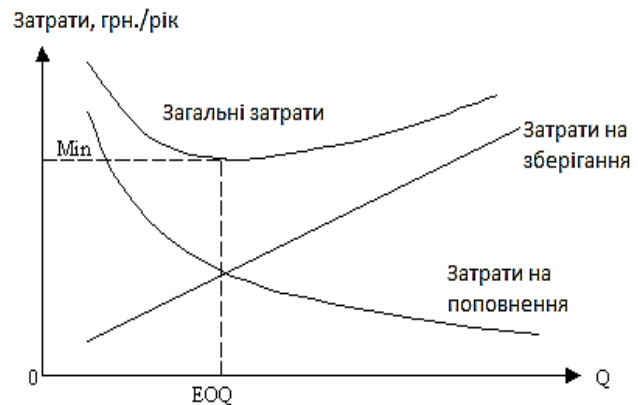

Рис. 2. Сумарні витрати як функція величини поповнення на машинобудівних підприємствах

Також одним із резервів зростання об'єму виробництва при незмінному парку обладнання та при тих же виробничих площах виробничого процесу машинобудівних підприємств – це покращення режиму роботи за рахунок ретельної підготовки змінного завдання кожному робочому, який впливає на покращення управління нормованими оборотними засобами. Це досягається головним чином на основі збільшення коефіцієнту змінності, а також усунення цілоденних і внутрішньозмінних втрат робочого часу, подовження ремонтного циклу та скорочення тривалості ремонтів.

Таким чином, удосконалення планування та управління нормованими оборотними засобами основних виробничих цехів на машинобудівних підприємствах засобами ретельної підготовки змінного завдання, підвищення оборотності, мінімізації складських запасів в поєднанні з гарантованим забезпеченням господарської діяльності є запорукою ефективної діяльності підприємства, збільшення рентабельності виробництва.

На сьогодні серед основних напрямів удосконалення менеджменту основного виробництва, особлива увага приділяється формуванню інформаційного забезпечення підприємства та підвищенню науково рівня планування на різних стадіях виробництва з використанням інформаційних технологій. Рішення нових задач планування неможливо без використання сучасних автоматизованих систем управління. Програмне забезпечення формує сучасне інструментальне середовище для керівних і облікових працівників підприємства, яке забезпечує зручний доступ до необхідної інформації, швидке рішення типових облікових задач з виконанням великих об'ємів розрахунків, інтерпретації результатів у наочному виді, зручному для аналізу та прийняття рішення.

Така система може бути побудована на базі програми «1С: Підприємство 8. Управління виробничим підприємством». Підсистема «Планування» в системі «1С: Підприємство 8» є ефективним інструментом, який дає можливість у стислий термін, без додаткового залучення персоналу, сформуванню достовірних об'ємних планів виробництва з розподілом по виробничим підрозділам і наявним потужностям. При цьому процедура планування є багатоступінчастою, з додатковими автоматизованими проміжними кроками уточнень, що підвищує достовірність кінцевої інформації.

Концепцію планування, яка реалізована у прикладному рішенні «1С: Підприємство 8. Управління виробничим підприємством», можна проілюструвати наступною схемою (рис. 3) [14].

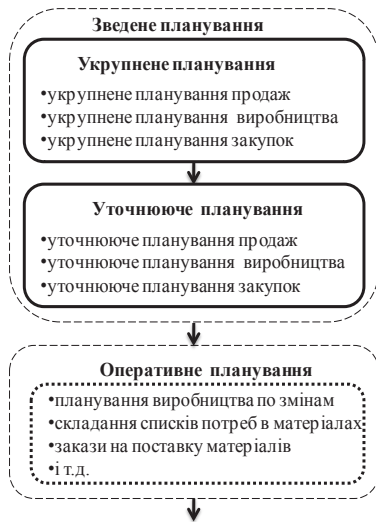

Рис. 3. Схема реалізації концепції планування у прикладному рішенні «1С: Підприємство 8»

Типова процедура планування забезпечує рух по представленій схемі зверху вниз, від укрупненого до більш точного планування. Виконання плану кожного рівня перевіряється з врахуванням доступних ключових ресурсів. Раніше прийняті плани можуть бути змінені з врахуванням фактичного виконання, зміни ситуації на ринку або іншим причинам. При цьому враховується незавершене виробництво, доступність потужностей виробничих центрів і формується план закупок відсутніх комплектуючих.

Використовуючи «1С: Управління виробничим підприємством 8 для України», менеджери по плануванню мають можливість:

- фіксувати різні варіанти оцінок очікуваних об'ємів продажу, виробництва і закупок з різною деталізацією;
- робити перетворення даних і генерацію нових на основі вже існуючих даних системи;
- робити швидко оцінку виконаності планів;
- робити план-фактний аналіз продажу, виробництва і закупок;

- скласти розклад виробництва з врахуванням обмежень зі сторони продуктивності та навантаженої робочих центрів.

Отримані таким чином об'ємно-календарні виробничі плани можуть бути передані на рівень керівництва виробничих підрозділів з метою формування на їх основі змінно-добових планів і формування необхідних комплектів матеріалів на споживання відповідно до виробничих планів.

Спланувати – це перший крок, далі важливим є контроль виконання. Використовуючи підсистему «Планування» в системі «1С: Підприємство 8», керівник виробничого підрозділу може аналізувати поточне виконання плану за допомогою звіту «План-фактний аналіз виробництва» (рис. 4):

У підсистемі «Планування» системи «1С: Підприємство 8» передбачено об'ємно-календарне планування закупок, яке дозволяє отримати інформацію про потреби в матеріалах і товарах для потреб виробництва та відділу продаж, а також передбачені способи задоволення цієї потреби. У процесі формування календарний план аналізується і коригується з урахуванням складських залишків і резервів, при цьому плани поставок матеріалів і комплектуючих деталізуються обов'язково до позицій номенклатури.

Підсистема планування, у свою чергу, забезпечує своєчасне задоволення потреби у номенклатурі за обраний період на визначену дату, яка відображена в календарному плані закупок.

Така можливість у конфігурації «1С: Управління виробничим підприємством» реалізована за допомогою альтернативного методу планування бізнес-процесу закупки – «Планування по точці заказу» на основі даних попередніх періодів і припущень про стабільність двох параметрів:

- щоденного споживання;
- часу доставки постачальників.

Даний метод не визначає об'єми поставок матеріалів і комплектуючих по запланованим об'ємам продаж або виробництва. Постачання планується тільки по даним про залишки на складах підприємства, а також щодо темпів витрат запасів матеріалів і комплектуючих.

На виробничому підприємстві, як правило, при постачанні необхідних матеріалів і комплектуючих

Номенклатура	1. Эталонный период. Планы производства. Без ограничения периода.		2. Сравнимый период. Фактическое производство. Без ограничения периода.		
	Количество	Стоимость	Количество	Отклонение количества	Стоимость
	Ед. хранения		Ед. хранения	Ед. хранения	Отклонение
Производство			1,000	1,000	
Смазка станка			1,000	1,000	
Цех 1	164,000		178,000	14,000	8,54
Ковш 10м.куб	164,000		178,000	14,000	8,54
Цех 2			3 390,000	3 390,000	
Дет. днища ковша			226,000	226,000	-
Засов днища			226,000	226,000	-
Зуб ковша			1 130,000	1 130,000	-
Накладка			452,000	452,000	-
П/ф ковша б/засова			226,000	226,000	-
Петля днища			452,000	452,000	-
Плита днища			226,000	226,000	-
Стенка задняя			226,000	226,000	-
Стенка передняя			226,000	226,000	-
Итого	164,000		3 569,000	3 405,000	2 076,22

Рис. 4. План-фактний аналіз виробництва

утворюються періоди дефіциту останніх. Якщо виробнича програма не буде забезпечена своєчасними поставками лише однієї деталі, то це може призвести до простою обладнання та багатьох кваліфікованих працівників. А це вже буде означати не тільки упущення вигоди, але й вагомий збиток.

Вказаний недолік усунений у методі планування по точці заказу, коли вимірюється темп витрати матеріалів, а заказ на нову поставку робиться не тоді, коли запаси матеріалів зовсім закінчилися, а коли рівень запасів знизився до так званої точки заказу.

У даному методі «Точка заказу» – це такий рівень запасів, якого вистачить рівно на час нової поставки матеріалів або комплектуючих при середньому темпі їх витрат. Також для урахування випадків непередбаченого збільшення темпів споживання матеріалів і комплектуючих, що призведе до можливого періоду відсутності останніх, величину точки заказу підвищують на деякий рівень – страховий запас (рис. 5) [14].

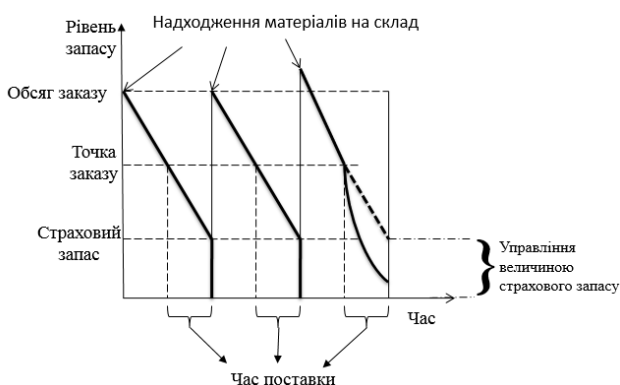

Рис. 5. Зміна запасу в часі для детермінованого попиту

У результаті використання страхового запасу при визначенні моменту поставки рівень запасів підвищується. Розумний розмір страхового запасу забезпечує безперебійне постачання виробництва в умовах зміни виробничої програми. Страховий запас необхідний також при нестабільних постачаннях, коли час поставки також є непередбаченою величиною.

Для управління значеннями точки заказу в конфігурації «1С: Управління виробничим підприємством» призначений документ «Встановлення значення точки заказу» (рис. 6).

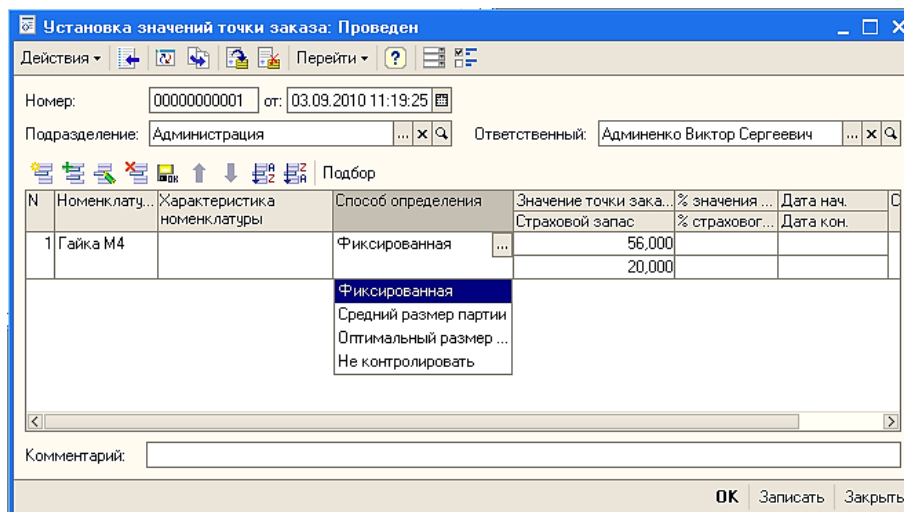

Рис. 6. Планування по точці заказу

При заповненні табличної частини документу для кожної позиції номенклатури можливо використати один із трьох способів формування значення:

- Фіксований – результати розрахунку вводяться вручну в реквізити «Значення точки заказу» і «Страховий запас».

- Середній розмір партії – значення визначаються автоматично як пропорційні середньому розміру партії закупки. Даний спосіб доцільно використовувати, якщо сформовану в обраному періоді часу тактику закупок можна вважати зразковою. А пропорції дозволяють урахувати плановані зміни обсягів споживання номенклатури.

- Оптимальний розмір партії – розраховується на основі даних щодо продажу товарів за період, що аналізується, при внесенні поправочних коефіцієнтів обліку фактичного об'єму відвантаження номенклатури зі складу (у відсотках). Таким чином, можливо врахувати тенденцію збільшення або зменшення споживання комплектуючих.

Конфігурація автоматично розраховує максимальне щоденне споживання, середнє щоденне споживання і термін доставки від основного постачальника. Розмір точки заказу розраховується як середнє споживання, помножене на час доставки. Страховий запас обчислюється як різниця максимального і середнього споживання, помножене на час доставки.

Метод планування поставок по точці заказу доцільно застосовувати на підприємствах з простим поточним виробництвом, зі стабільним об'ємом випуску та незмінною номенклатурою. У порівнянні з виробничою діяльністю в торгівій діяльності розумні межі використання методу планування поставок по точці заказу істотно ширше.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, виходячи з вищевикладеного, автоматизація управлінської діяльності дозволяє підняти якість рішення задач управління та планування, що необхідно для підтримки конкурентоспроможності підприємства в ринкових умовах, дає можливість підвищити рентабельність виробництва, продуктивність, ефективність використання основних засобів, зростання виробітку при незмінному рівні вкладень.

Цей висновок підтверджується також часткою витрат на автоматизацію складських господарських операцій до загальної вартості впровадження всіх ключових модулів інтегрованої інформаційної системи. Така частка є дещо змінною величиною, але її значення на різних підприємствах коливається в межах від 20 до 35%, що вказує на невелику, у відносному підрахунку, витратну частину на автоматизацію саме складського контуру. Водночас така автоматизація дозволяє скоротити витрати підприємства, пов'язані із значною кількістю складських запасів, до яких можна віднести: витрати на зберігання запасів, виведення коштів із обігу, витрати на підтримку якості запасів, збільшення об'єкта оподаткування у зв'язку з наявністю приросту запасів. Отже, витрати на автоматизацію складського контуру є разовими та значно меншими за ті, які підприємство несе на обслуговування даного сектору в «ручному» режимі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Концепція загальнодержавної цільової програми розвитку промисловості України на період до 2017 року. Проект [Електронний ресурс] : Міністерство промислової політики України. – Режим доступу : http://industry.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=57967&cat_id=57966.
2. Семенов Г.А., Бугай А.В. Факторний аналіз рентабельності оборотних активів машинобудівних підприємств / Г.А. Семенов, Бугай А.В. // Вісник Запорізького національного університету : зб. наук. праць. – № 1(3). – 2008. – С. 137-143.
3. Кошеленко С.В. Запаси як об'єкт економічного управління / С.В. Кошеленко // Сталій розвиток економіки : зб. наук. праць. – № 5(15). – 2012. – С. 269-275.
4. Бурлака В.Г. Економічна оцінка машинобудівної галузі України в умовах кризи / В.Г. Бурлака // ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 2012. – С. 42-51.
5. Соломіна Н.Ю. Дослідження структурних змін оборотного капіталу підприємств галузі залізничного машинобудування / Н.Ю. Соломіна // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка», 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z...>
6. Рыжиков Ю.И. Теория очередей и управление запасами / Ю.И. Рыжиков. – СПб. : Питер, 2001. – 384 с.
7. Білопольський М.Г., Шапуров О.О., Шапунова О.О., Філіпшин І.В. Управління виробничо-господарською діяльністю машинобудівних підприємств в умовах ринку : монографія / М.Г. Білопольський, О.О. Шапуров, О.О. Шапунова, І.В. Філіпшин. – Донецьк : Вид-во ТОВ «Східний видавничий дім», 2010. – 220 с.
8. Плоткин Б.К., Делюкин Л.А. Экономико-математические методы и модели в логистике : учебное пособие / Б.К. Плоткин, Л.А. Делюкин. – Санкт-Петербург. – СПб. : Изд-во СПбГУЭФ, 2010. – 96 с.
9. Климова І.Г. Управління логістичною діяльністю підприємств машинобудування : автореферат / І.Г. Климова. – Маріуполь : Вид-во ТОВ «Рейтинг», 2008. – 18 с.
10. Майданчик Б.И. Анализ работы литейных цехов / Б.И. Майданчик. – Москва : Изд-во «Машиностроение», 1985. – № 10. – 51 с.
11. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир : Изд-во ПП «Рута», 2003. – 679 с.
12. Череп О.Г. Удосконалення методів управління товарно-матеріальними запасами на машинобудівних підприємствах / О.Г. Череп [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.google.ru/webhp?sourceid=chrome-instant&ion...>
13. Гартвич А. Планирование закупок, производства и продаж в 1С: Предприятие 8 / А. Гартвич. – Москва : Изд-во ООО «1С-Паблишинг», 2007. – 160 с.

УДК 339.94

Казачков І.О.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки підприємства
Запорізької державної інженерної академії

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЕФЕКТУ ПРИ ВПРОВАДЖЕННІ АУТСОРСИНГУ

У статті досліджено особливості розподілу витрат між підприємством-замовником та аутсорсинговою компанією. Виявлено причини зниження вартості виконання виробничих або управлінських функцій при передачі їх на аутсорсинг. Розглянуто економічні вигоди, що їх отримують підприємство-замовник, аутсорсингова компанія та персонал при впровадженні аутсорсингу.

Ключові слова: вартість аутсорсингової послуги, змінні витрати, постійні витрати, маржинальний дохід, підприємство-замовник, аутсорсингова компанія.

Казачков И.О. ОСОБЕННОСТИ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ЭФФЕКТА ПРИ ВНЕДРЕНИИ АУТСОРСИНГА

В статье исследованы особенности распределения расходов между предприятием-заказчиком и аутсорсинговой компанией. Выявлены причины снижения стоимости выполнения производственных или управленческих функций при их передаче на аутсорсинг. Рассмотрены экономические выгоды, которые получают предприятие-заказчик, аутсорсинговая компания и персонал при внедрении аутсорсинга.

Ключевые слова: стоимость услуги аутсорсинга, переменные расходы, постоянные расходы, маржинальный доход, предприятие-заказчик, аутсорсинговая компания.

Kazachkov I.O. SPECIFICITY OF ECONOMIC EFFECT DETERMINING DURING OUTSOURCING IMPLEMENTATION

The features of costs distribution between the corporate client and outsourcing company are researched in this article. Reasons of reduction of value of realization of production or managerial functions during their transfer to outsourcing are identified. Economic benefits that are received by the corporate client, the outsourcing company and the staff during outsourcing implementation are considered.

Keywords: outsourcing service value, variable costs, fixed costs, marginal income, corporate client, outsourcing company.

Постановка проблеми. Існує багато напрямів підвищення ефективності господарської діяльності. Практично всі вони зводяться до отримання суб'єктом господарювання економічних вигод у короткостроковій та довгостроковій перспективах. Зростання обсягів прибутку, як одного з головних критеріїв ефективності господарювання, можливе як за умови зменшення витрат на виробництво і реалізацію продукції (товарів, робіт, послуг), так

і за рахунок збільшення обсягів збуту або цін. Одним із провідних напрямів скорочення загальних витрат останнім часом стає аутсорсинг. Аутсорсинг дозволяє товаровиробникові сконцентрувати зусилля на основному виді своєї діяльності та залишити у власному розпорядженні лише ті активи, що мають безпосереднє відношення до виробничого процесу. У загальному випадку це дозволяє значно підвищити конкурентоспроможність підприємства за рахунок